

Nu met de mensenrechtenverdediger William uit Oeganda!

WIE VERDEDIGT DE MENSENRECHTENVERDEDIGERS?

Tweede reeks - Zesde versie

Een lesbrief voor 3 en 4 havo/vwo

COLOFON

Auteurs van de eerste reeks: Alana Thelissen, Christa Adema, Emma van de Laar, Harry de Ridder en Lisa van Tiel

Auteurs van de tweede reeks: Christa Adema, Harry de Ridder en Lisa van Tiel

Layout en eindredactie: Harry de Ridder

Eerste reeks - Versie 1: Nu met de mensenrechtenverdediger Placide uit Congo!

Eerste reeks - Versie 2: Nu met de mensenrechtenverdediger Lydia uit Kenia!

Eerste reeks - Versie 3: Nu met de mensenrechtenverdediger Zafar uit Pakistan!

Eerste reeks - Versie 4: Nu met de mensenrechtenverdediger Mariam uit Georgië!

Tweede reeks - Versie 1: Nu met de mensenrechtenverdediger Kiruba uit India!

Tweede reeks - Versie 2: Nu met de mensenrechtenverdediger Midhat uit Soedan!

Tweede reeks - Versie 3: Nu met de mensenrechtenverdediger Dinah uit Kenia!

Tweede reeks - Versie 4: Nu met de mensenrechtenverdediger Mary uit Venezuela!

Tweede reeks - Versie 5: Nu met de mensenrechtenverdediger Mary uit Zimbabwe!

Tweede reeks - Versie 6: Nu met de mensenrechtenverdediger William uit Oeganda!

'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' is bestemd voor leerlingen van 3 en 4 havo/vwo.

Gratis te downloaden via <http://www.amnestynijmegen.nl/index.php/educatie/lesmateriaal>

INHOUD

LEERLINGEN

Werkbladen

Mensenrechten
Vrijheid van meningsuiting
Mensenrechtenverdedigers
Extra kwetsbaar
Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?
Shelter City Nijmegen
<i>De 'Nijmeegse' mensenrechtenverdediger</i>
De mensenrechten in Oeganda
De vrijheid van meningsuiting
Bescherming van het Zoka Regenwoud

werkblad 1

werkblad	2
werkblad	3
werkblad	4
werkblad	5
werkblad	6
werkblad	8
werkblad	8
werkblad	9
werkblad	9
werkblad	10

Verdieping

Aantekeningen

werkblad 11

werkblad	12
----------	----

DOCENTEN

Handleiding

Introductie
Opzet
<i>Acht versies</i>
Doelstellingen
Filmmateriaal
Vrije vertalingen van het Engelstalige filmpje
Antwoorden op de vragen
Literatuur
Links

handleiding 1

handleiding	2
handleiding	2
handleiding	2
handleiding	3
handleiding	3
handleiding	4
handleiding	4
handleiding	7
handleiding	7

WERKBLADEN

**Wie verdedigt de
mensenrechtenverdedigers?**

Mensenrechten

Alle landen van de wereld hebben afgesproken dat iedereen ter wereld, of je nu man of vrouw bent, jong of oud, arm of rijk en ongeacht je huidkleur dezelfde rechten heeft. Deze afspraak is op 10 december 1948 vastgelegd in de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* (UVMR). De rechten opgesomd in de UVRM noemen we de mensenrechten.

Het logo van de UVRM

In dit korte YouTube-filmpje komt een groot aantal van deze mensenrechten aan bod:

Mensenrechten - Ministerie van Buitenlandse Zaken

Opdracht

1. Welke mensenrechten herken je in het filmpje?
2. Welke mensenrechten ken je nog meer die niet in het filmpje genoemd worden?

Je weet waarschijnlijk ook wel dat niet iedereen zich aan de mensenrechten houdt. We spreken in dat geval over mensenrechtenschendingen. Sommige schendingen kun je makkelijk voorkomen, andere zijn moeilijker op te lossen.

Een mensenrechtenschending die makkelijk te voorkomen is, is marteling. Als de regering van een land een verbod op marteling instelt én er op toeziet dat die wet wordt nageleefd kunnen we marteling uitbannen.

Opdracht

3. Geef nog een ander voorbeeld van een mensenrechtenschending die makkelijk kan worden voorkomen.
4. Geef een voorbeeld van een mensenrechtenschending die niet zo makkelijk op te lossen is.

Verboden te martelen

Vrijheid van meningsuiting

Een van de belangrijkste mensenrechten is de vrijheid van meningsuiting. Als je niet voor je mening uit kunt komen, kun je je ook niet verzetten tegen mensenrechtenschendingen.

Martin Luther King stelde de discriminatie van mensen met een donkere huidskleur aan de kaak. Zijn enige 'wapen' was de vrijheid van meningsuiting. Mede dankzij zijn beroemde speech 'I have a dream' (voor een gehoor van zo'n miljoen mensen) wist hij voor elkaar te krijgen dat in zijn land nu iedereen voor de wet gelijk is.

In sommige landen moet je erg oppassen wat je doet of zegt. Dat geldt vooral voor mensen met de volgende beroepen:

- Kunstenaar
- Journalist
- Filmmaker
- Vakbondsleider

Demonstratie van de vakbond in België

Een kunstwerk van de Chinese kunstenaar Yue Minjun

Opricht

5. Geef voor elk van de vier hierboven genoemde beroepsgroepen aan waarom volgens jou deze mensen goed op hun telling moeten passen.
6. Wat hebben deze vier beroepsgroepen met elkaar gemeen?
7. Noem nog een beroepsgroep -die niet genoemd is- die ook moet oppassen voor wat je zegt of doet.
8. Schrijf op het demonstratiebord van Yue Minjun een eigen tekst waarbij je demonstreert tegen een actuele misstand.

Mensenrechtenverdedigers

Opdracht

9. Schrijf zoveel mogelijk woorden op waar je aan denkt bij het begrip 'mensenrechtenverdediger'.
Heeft zo iemand volgens jullie speciale karaktertrekken en zo ja, welke?

Een mensenrechtenverdediger is geen superman. Wat is die volgens jullie wel?

Opdracht

10. Probeer samen met je buurman of -vrouw een eigen definitie van 'mensenrechtenverdediger' te geven.

Een 'mensenrechtenverdediger' is iemand die

Extra kwetsbaar

Mensenrechtenverdedigers zetten zich, individueel of in een organisatie, vreedzaam in voor het bevorderen van de naleving van mensenrechten. Helaas kunnen zij vaak niet in alle vrijheid hun werk doen. Zeker in tijden van een gewapend conflict of oorlog is opkomen voor de bescherming van burgers het meest nodig. Een mensenrechtenverdediger die schendingen be- gaan door het regeringsleger of door gewapende milities aan de kaak stelt, wordt al snel be- schuldigd van partijdigheid en wordt bedreigd.

Sinds 11 september 2001 zijn in veel landen antiterrorismemaatregelen van kracht. Vaak heeft dit tot gevolg dat het werk van mensenrechtenverdedigers gecriminaliseerd wordt.

Amnesty vraagt ook speciale aandacht voor vrouwelijke mensenrechtenverdedigers, die vaak onder zwaardere omstandigheden dan mannen werken en daardoor kwetsbaarder zijn. Vaak worden ze door de hen omringende samenleving niet serieus genomen vanwege heersende vooroordelen jegens vrouwen.

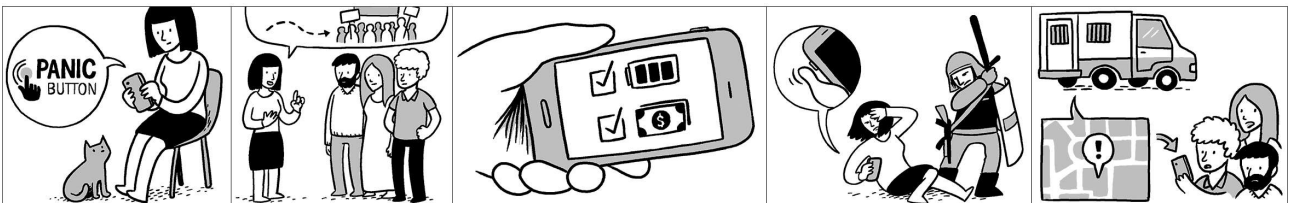

Sommige regeringen zien het werk van mensenrechtenorganisaties van vrouwen als onbelang- rijk en niet wettelijk.

Vrouwelijke mensenrechtenverdedigers lopen een groter risico vanwege hun sekse bedreigd te worden en slachtoffer te worden van seksuele intimidaties en verkrachtingen.

Amnesty lanceerde in 2014 een speciale app waarmee mensenrechtenverdedigers, die het risi- co lopen te worden ontvoerd, aangevallen of gemarteld, alarm kunnen slaan. De Panic Button- app is een stil alarm en kan geactiveerd worden in het geval van nood.

Door een druk op de button worden mede-activisten gewaarschuwd dat een collega in gevaar is. Hierdoor kan er sneller hulp worden ingeschakeld. In de eerste uren na een arrestatie kan het netwerk van de mensenrechtenverdediger snel in actie komen voor de vrijlating van hun collega. Zo kunnen ze het politiebureau overstelpen met telefoontjes, een protest organiseren of advocaten en organisaties zoals Amnesty waarschuwen.

Opdracht

11. Wat bedoelen we met 'mensenrechtenverdedigers worden gecriminaliseerd'?
12. Hoe de Panic Button-app werkt, wordt ondermeer uitgelegd aan de hand van bovenstaande tekeningen. Wat daaraan nog ontbreekt is een Nederlandstalige uitleg. Schrijf die samen met je buurman of -vrouw bij de vijf stappen.

Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?

Mensenrechtenverdedigers komen op voor de rechten van anderen. Daardoor komen zij vaak in gevaar. Zij hebben zelf ook bescherming nodig.

13. Wie zouden volgens jou moeten opkomen voor mensenrechtenverdedigers? Licht je antwoord toe.

Er zijn verschillende internationale instanties die opkomen voor de rechten van de mensenrechtenverdedigers. De twee belangrijkste zijn de Verenigde Naties en de Europese Unie.

Verenigde Naties

In 1999 hebben de VN de *Verklaring aangaande de mensenrechtenverdedigers** aangenomen. De officiële naam van de verklaring* laat al zien dat iedereen een verplichting heeft om mensenrechtenverdedigers te beschermen.

In artikel 12 van de verklaring is er speciale aandacht voor de verplichtingen van de staten:

Artikel 12

1. Een ieder heeft het recht om individueel en in samenwerking met anderen deel te nemen aan vreedzame activiteiten tegen de schendingen van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.
2. **De Staat neemt alle nodige maatregelen om de bescherming door de bevoegde autoriteiten van iedereen, individueel en in samenwerking met anderen te verzekeren, tegen elke vorm van geweld, bedreigingen, represailles, discriminatie, druk of een andere willekeurige actie ten gevolge van zijn of haar rechtmatige uitoefening van de rechten waarnaar in de huidige verklaring wordt verwezen.**
3. In dit verband heeft iedereen het recht, individueel en in samenwerking met anderen, om effectief te worden beschermd **krachtens de nationale wetgeving** met vreedzame middelen en handelingen, toerekenbaar aan lidstaten die leiden tot schendingen van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, alsmede gewelddaden gepleegd door groepen of individuen die het genot van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden aantasten.

* Officieel: *Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms*

Europese Unie

In 2004 nam de EU de *Richtlijnen voor de Bescherming van Mensenrechtenverdedigers* aan. Ambassades van de lidstaten en EU-missies moeten bescherming bieden aan mensenrechtenverdedigers door contacten, bezoeken, processen te observeren en waar nodig in te grijpen bij regeringen. Ze moeten ook helpen te garanderen dat de verdedigers vrije toegang hebben tot (buitenlandse) financiële donors.

14. De VN-Verklaring en de EU-Richtlijnen (de namen zeggen het al) hebben één groot nadeel. Welke zou dat kunnen zijn? Wat kunnen de VN en de EU doen om de bescherming van mensenrechtenverdedigers nog meer te versterken?

Naast staten kunnen ook particuliere organisaties hulp bieden aan mensenrechtenverdedigers. We noemen er enkele, maar er zijn er meer!

Amnesty International

Een van de kerntaken van Amnesty International is het beschermen van mensenrechtenverdedigers. Amnesty doet dat door middel van acties, publiciteit, het regelen van bezoeken en contacten, opleiding en training, lobby en soms financiële ondersteuning.

Door mee te doen aan acties en bijvoorbeeld brieven te schrijven kun je ook zelf meehelpen bij het opkomen voor mensenrechtenverdedigers.

#Idefend

#Idefend (= Ik verdedig) is een initiatief van de delegatie van de EU in de VN. #Idefend heeft als doel solidariteit te tonen met mensenrechtenverdedigers en zo hun toewijding en werk voor de mensenrechten van mensen van over de hele wereld te bevorderen. Misschien heb je deze actie op een van de sociale media en in het bijzonder op facebook voorbij zien komen (<https://www.facebook.com/idefend>). Via de sociale media kun je zelf het initiatief steunen.

Justice and Peace

Deze Nederlandse organisatie richt zich op het beschermen en trainen van mensenrechtenverdedigers. Justice and Peace heeft verschillende projecten in het leven geroepen die het werk van mensenrechtenverdedigers makkelijker maakt.

Justice and Peace Netherlands

- *The Hague Training Course* verzorgt trainingen over digitale veiligheidsmechanismes en beleidsbeïnvloeding.
- *Connet2Protect* brengt mensenrechtenverdedigers in contact met parlementsleden, advocaten en journalisten.
- *Temporary Relocation* brengt mensenrechtenverdedigers in Afrika en Azië tijdelijk elders in deze werelddelen onder.
- *Shelter City* is een Europees project. Daarover kun je op de volgende pagina meer lezen.

Opdracht

15. Naast wettelijke maatregelen -bijvoorbeeld door te verwijzen naar antiterrorismewetten- wordt in het filmpje nog een andere manier genoemd om het werk van mensenrechtenverdedigers lastig te maken. Welke is dat?
16. Welke vier manieren om een mensenrechtenverdediger te bedreigen worden er in het filmpje genoemd?

Shelter City Nijmegen

In het filmpje van Justice and Peace heb je kunnen zien dat mensenrechtenverdedigers mond-dood gemaakt, gearresteerd en gemarteld worden en soms zelfs verdwijnen. Als hun situatie het toelaat, kunnen ze veel baat hebben bij tijdelijke opvang. In heel Europa zijn er zogenaamde Shelter Cities opgericht, een initiatief van het Europees Parlement.

Hoe werkt Shelter City?

Shelter City is begonnen met het werven van steden in Europa. In Nederland zijn (of worden binnenkort) de Shelter Cities: Amsterdam, Den Haag, Groningen, Maastricht, Middelburg, Nijmegen en Utrecht. Na Den Haag en Middelburg was Nijmegen de derde Shelter City.

De volgende stap is de keuze van de mensenrechtenverdedigers. Die worden gekozen door een selectiecommissie, bestaand uit vertegenwoordigers van Justice and Peace, het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam, Hivos en Free Press Unlimited.

Elke Shelter City geeft een mensenrechtenverdediger gedurende drie maanden een veilige plek. In die drie maanden kunnen ze op adem komen om met nieuwe energie terug te gaan.

Het is de bedoeling dat de mensenrechtenverdediger versterkt teruggaat, met een groter netwerk en met meer kennis om zijn of haar werk beter te kunnen doen. De mensenrechtenverdediger kan -als daar behoefte aan is- een opleiding of een cursus volgen. En er wordt voor hem of haar een ontmoeting georganiseerd met politici uit Den Haag of Brussel.

Het is ook de bedoeling dat er een wisselwerking ontstaat tussen de mensenrechtenverdediger en de burgers uit hun stad. Hij of zij wordt betrokken bij evenementen in Nijmegen (zoals de Music Meeting, de Vierdaagse en Zomerfeesten). De mensenrechtenverdediger op zijn/haar beurt kan tijdens een lezing of debat over de mensenrechten in zijn/haar land vertellen.

De 'Nijmeegse' mensenrechtenverdediger

William is een mensenrechtenverdediger en milieuactivist uit Oeganda en de oprichter van FoZ (Friends of Zoka), een vrijwilligersorganisatie die zich inzet voor de bescherming van het Zoka-bos, het enige natuurlijke tropisch regenwoud in het noorden van Oeganda. Het Zoka-bos wordt aan alle kanten bedreigd door illegale houtkap, het verlies van biodiversiteit en door de klimaatverandering. Delen van het bos worden regelmatig gekapt om er suikerrietplantages van te kunnen maken. Omwille van zijn inzet wordt hij regelmatig bedreigd. Dat loopt van pesterijen, bedreigingen in de sociale media, pogingen om zijn emailaccount te hacken en online lastercampagnes tot fysieke aanvallen op hemzelf. William wil in Nijmegen onder meer in cursussen leren hoe hij zijn fysieke en digitale veiligheid kan vergroten.

17. Shelter City heeft niet alleen maar positieve effecten. Welk nadeel of nadelen zou je kunnen bedenken bij het Shelter City-project?
18. Verplaats je in de situatie van William. Met welke praktische zaken heeft een mensenrechtenverdediger die in Nijmegen verblijft te maken?

De mensenrechten in Oeganda

Oeganda wordt omringd door vijf buurlanden en bij twee van hen is er een burgeroorlog gaande. Uit Zuid-Soedan zijn er meer dan een miljoen mensen naar Oeganda gevlucht en uit Congo nog eens een kwart miljoen. Zo'n 60% van alle vluchtelingen is minderjarig.

Uit geldgebrek is in 2018 de voedselhulp in de vluchtelingenkampen gehalveerd en dat leidde tot grote honger, onrust en relletjes.

De mensenrechten in Oeganda komen vaak in het nieuws: door het grote aantal moorden op vrouwen en meisjes, door gewelddadige aanvallen op lhbt-ers en door de onteigening van land zonder dat de eigenaar een compensatie krijgt. Maar ook komt Oeganda in het nieuws door de invallen bij ontwikkelings- en mensenrechtenorganisaties, zogenaamd omdat ze met illegale acties bezig waren, en door de arrestaties van mensenrechtenactivisten en critici van president Museveni.

Opdracht

19. Wat zijn belangrijke verschillen in het werk van een mensenrechtenverdediger in Europa en in Oeganda? Licht je antwoord toe.

De vrijheid van meningsuiting

Officieel heeft Oeganda vrijheid van meningsuiting. In de praktijk komt daar niet veel van terecht. Vooral kritiek op de overheid wordt niet op prijs gesteld.

President Museveni is in augustus 2019 75 jaar geworden en al sinds 1986 aan de macht. Voorafgaand aan zijn 75^e verjaardag werd in het parlement gediscussieerd over een leeftijdsgrens voor presidenten. De *Oegandese Commissie voor Communicatie* dreigde de licentie van mediabedrijven in te trekken als ze deze parlementaire discussie live zouden uitzenden met als reden dat uitzending zou bijdragen aan een "cultuur van geweld".

Dr. Stella Nyanzi van de Makerere Universiteit in Kampala bekritiseert president Museveni en zijn vrouw, tevens minister van Onderwijs. Dat deed ze in de sociale media met een verjaardagsgedicht waarin ze de president belachelijk maakte.

Dr. Nyanzi werd vanwege cyberpesten en aanstootgevende communicatie gearresteerd en veroordeeld. In de gevangenis kreeg ze miskraam. Het universiteitsbestuur ontsloeg haar.

TV-journalist Gertrude Uwitware, die Nyanzi's gedicht retweette, werd ontvoerd, geblinddoekt en urenlang verhoord. Uwitware deed aangifte bij de politie, maar die deed daar niets mee.

Opdracht

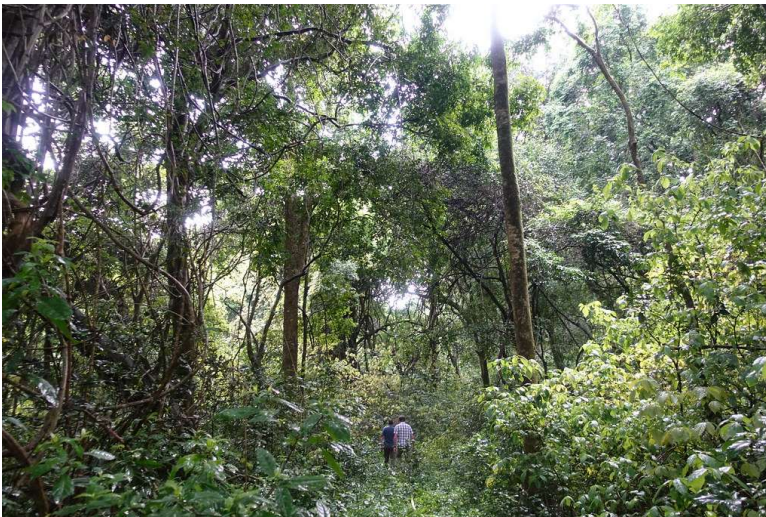
20. Wat vind je van een leeftijdsgrens voor mensen in een hoge positie?
21. Wat zou er nog meer kunnen liggen achter het voorstel van het parlement?
22. Mag je met het oog op een hoogwaardigheidsbekleeder belachelijk maken? Zijn er grenzen aan de vrijheid van meningsuiting en zo ja waar ligt die voor jou?

De bescherming van het Zoka Regenwoud

Het Zoka Regenwoud in het noorden van Oeganda is 6145 hectaren groot, net iets groter dan Ameland. In het Zoka Regenwoud vind je verschillende hardhoutsoorten, waaronder mahonie, en 75% van alle vogel- en insectensoorten in de wereld.

Door de illegale houtkap en de klimaatverandering gaat de kwaliteit van het regenwoud achteruit; het Zoka Regenwoud heeft te maken met erosie en watertekorten. Helaas hebben de bewoners nog niet veel oog voor duurzaamheid. Zo koken de dorpsbewoners nog altijd veel op houtskoolvuurtjes met hout uit het regenwoud.

Een heel slecht voorbeeld gaf een van de chiefs in het bos. Hij is 's nachts betrapt bij een vrachtwagen die illegaal gekapte bomen aan het inladen was. Hij werd opgepakt, maar werd met hulp van medewerkers van het ministerie van Milieu weer vrijgelaten.

Om meer aandacht te vragen voor het behoud van het regenwoud heeft een groep van 14 vrijwilligers onder leiding van de mensenrechtenverdediger William in maart 2019 een tocht van 470 kilometer gemaakt, van het ministerie voor Milieu in Kampala naar het hart van het Zoka Regenwoud. Ze liepen elke dag tussen de 40 en 50 kilometer! De tocht kreeg veel aandacht bij de dorpingen die ze passeerden én op de Oegandese tv:

YouTube: Saving Zoka Forest

Christopher Tusiime, een van de wandelaars, vertelt waarom hij meedeed: "We proberen bewustwording te creëren en het was een boodschap voor onze partners, waaronder de lokale overheid, de National Forestry Authority (NFA) van het ministerie van Milieu, en we roepen iedereen op om onze handen in elkaar te slaan omdat ontbossing de grootste bijdrage levert aan klimaatverandering."

22. Waarom zouden veel dorpingen blijven koken op houtskool?
23. Friends of Zoka levert niet alleen kritiek op hoe het in Oeganda gaat. FoZ heeft ook nagedacht over een duurzame manier waarmee de dorpingen de kost kunnen verdienen. Welke zou dat kunnen zijn?

Verdieping

Ter voorbereiding op een gesprek met de mensenrechtenverdediger William hebben we een aantal vragen bedacht die jullie hem kunnen stellen. Uiteraard kunnen jullie ook zelf vragen bedenken om het gesprek op gang te brengen. Wat zouden jullie willen weten?

- * Tegen welke schendingen van mensenrechten strijdt hij?
- * Waarom vinden deze schendingen plaats en wat kan hij er zelf tegen doen?
- * Welke successen heeft hij in haar werk bereikt?
- * Hij is bedreigd omwille van het tegengaan van schendingen. Hoe beïnvloedt dat zijn werk? Is hij niet bang?
- * Hoe ziet hij de toekomst van Oeganda?

Aantekeningen

HANDLEIDING

**Wie verdedigt de
mensenrechtenverdedigers?**

Introductie

Het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' is ontwikkeld door de Scholengroep van Amnesty Nijmegen i.s.m. Shelter City Nijmegen.

Shelter City is een landelijk initiatief van Justice & Peace in samenwerking met Nederlandse steden en het ministerie van Buitenlandse Zaken om mensenrechtenverdedigers te beschermen, n.a.v. een motie van het Europees parlement. Het gaat om mensenrechtenverdedigers die met gevaar voor eigen leven mensenrechtenschendingen bestrijden en die voor een korte periode in Europese steden worden opgevangen.

Shelter City Nijmegen is een samenwerkingsverband van verschillende Nijmeegse organisaties, waaronder Amnesty Nijmegen, de Radboud Universiteit, de gemeente Nijmegen en Bureau Wijland. De coördinatie ligt bij Qader Shafiq van Bureau Wijland, q.shafiq@bureauwijland.nl.

Tussen 2017 en 2020 komen acht mensenrechtenverdedigers naar Nijmegen. De zesde van de tweede reeks is William* uit Oeganda, die van september t/m december 2019 te gast is.

* Omwille van zijn veiligheid kunnen we zijn achternaam niet bekend maken.

Opzet

Het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' vraagt twee lessen van 50 minuten.

Les 1: werkbladen 1-5

Les 2: werkbladen 6-10

Het lespakket kan zelfstandig door de docent worden gebruikt of door gastlessen van Amnesty Nijmegen. Voor gastlessen kunt u contact opnemen met de contactpersoon van de Scholengroep: Harry de Ridder, amnestynijmegen@gmail.com.

Zolang hij nog in Nijmegen is, kunt u als vervolg op het lespakket ook de mensenrechtenverdediger William zijn eigen verhaal laten vertellen. Daarvoor kunt u ook contact opnemen met Harry de Ridder, amnestynijmegen@gmail.com.

Als voorbereiding op een eventueel gesprek hebben wij enkele vragen uitgeschreven en de leerlingen vragen om vóór zijn komst al een aantal vragen te bedenken:

Voorbereiding op het gesprek: werkbladen 11-12

Acht versies

In 2017–2020 zullen we acht verschillende versies in de tweede reeks van het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' uitbrengen. Elke versie is gekoppeld aan het persoonlijk verhaal en de achtergronden van de mensenrechtenverdediger die naar Nijmegen komt. De eerste anderhalve les van het lespakket zal niet veranderen, de halve les over de mensenrechtenverdediger zal elke keer worden aangepast. Zodra bekend is wie de mensenrechtenverdediger van dat moment is, zullen we de volgende versie van het lespakket uitbrengen.

Algemeen verhaal Les 1 en de eerste helft van les 2 (werkbladen 1-8)

Mensenrechtenverdediger Tweede helft van les 2 (werkbladen 8-12)

Doelstellingen

- De leerling maakt kennis met de mensenrechten en mensenrechtenschendingen.
 - De leerling weet dat het mensenrecht 'Vrijheid van meningsuiting' gekoppeld is aan het verzet tegen mensenrechtenschendingen.
 - De leerlingen weten dat mensen met bepaalde beroepen meer op hun tellen moeten passen dan anderen.
 - De leerling kan een eigen definitie van mensenrechtenverdedigers verwoorden.
 - De leerling weet dat mensenrechtenverdedigers kwetsbaar zijn en weten waarom vrouwelijke mensenrechtenverdedigers nog grotere risico's lopen dan hun mannelijke collega's.
 - De leerling kan aangeven wie opkomen voor de rechten van mensenrechtenverdedigers en kan een aantal internationale instanties en particuliere organisaties bij naam noemen die zich voor hun rechten inzetten.
 - De leerling kent Shelter City.
 - De leerling weet hoe de keuze van de mensenrechtenverdedigers die naar een van de Shelter Cities in Nederland komen tot stand komt.
 - De leerling kent de mensenrechtenverdediger William en zijn achtergrond.
 - De leerling kan enkele mensenrechtenschendingen in Oeganda noemen en weet waarom deze schendingen daar voorkomen.
- De leerling gaat in gesprek met de mensenrechtenverdediger William.

Filmmateriaal

In het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' worden vijf filmpjes getoond:

YouTube-filmpjes:

- * Mensenrechten van Ministerie van Buitenlandse Zaken (2.22 min.)
<https://www.youtube.com/watch?v=5eRCogmiGfA>
- * Justice and Peace Netherlands (3.02 min.)
<https://www.youtube.com/watch?v=IK1jAIJ0AcM>
- * Saving Zoka Forest (2.42 min.)
<https://www.youtube.com/watch?v=Gy4EyrQJrRs>

MP4-filmpjes:

- * Mensenrechten van Ministerie van Buitenlandse Zaken (2.22 min.)
<https://www.amnestynijmegen.nl/download/Mensenrechten-BuZa.mp4>
- * Justice and Peace Netherlands (3.02 min.)
<https://www.amnestynijmegen.nl/download/justice-and-peace-netherlands.mp4>
- * Saving Zoka Forest (2.42 min.)
<https://www.amnestynijmegen.nl/download/savingzokaforest.mp4>

Vrije vertalingen van het Engelstalige filmpje

14 Milieuactivisten zijn begonnen aan een wandeling van 470 kilometer met als doel om bewustzijn te creëren over de noodzaak om het Zoka Regenwoud te behouden en nieuwe bomen te planten. Het Zoka Regenwoud omvat meer dan 6.000 hectare land, is een van de weinige natuurlijke regenwouden in Oeganda en speelt een belangrijke rol in het klimaat van Noord-Oeganda.

Het wordt echter met uitsterven bedreigd door de illegale houtkap; dat meer dan 700 huishoudens het bos zijn binnengedrongen wordt aangegeven in verschillende rapporten. Deze geven aan dat de dorpeelingen bomen omhakken zonder na te denken.

Sam Cheporist, minister voor Milieu: "Zoka loopt binnen één generatie gevaar, terwijl het bos er al miljoenen generaties is."

Tom Okello: "Zoka is het enige tropische bos in de subregio is en het enige in Noord-Oeganda, dus Zoka speelt een zeer grote rol in het behoud van de biodiversiteit in Oeganda."

De wandelaars liepen tot nu toe 119 km in drie dagen. Volgens chef Walker zullen ze tijdens 470 kilometer schoolkinderen bezoeken die samen met hen bomen planten als onderdeel van natuurbeschermingsactiviteiten. "Het is een van de activiteiten ter herdenking van de Internationale Water- en Milieuweek; het is twee weken lopen en elke dag lopen we 40 kilometer."

Friends of Zoka wandelt naar Zoka Forest en benadrukt de noodzaak dat jullie meedoen aan deze wandeling, voorafgaand aan de Internationale Water- en Milieudagvieringen in het Domani-district. "We denken dat deze vernietiging niet goed is, want onze menselijke problemen zijn niet van horen zeggen, deze kwesties zijn van nu, want als we kijken naar onze milieukwesties en de realiteit van de klimaatverandering, zijn deze kwesties echt."

De groep heeft in de komende 12 dagen nu nog meer dan 320 kilometer te gaan naar het Zoka-bos. Veel mensen waarderen het initiatief. Het natuurlijke, typische bos wordt bedreigd door illegale houtkap, een andere menselijke activiteit is iets dat de klimaatverandering kan verergeren.

Mensenrechten

De les begint met te kijken wat mensenrechten en mensenrechtenschendingen zijn.

Opracht

1. Iedereen is gelijkwaardig, iedereen heeft dezelfde rechten, iedereen heeft het recht om zich te ontwikkelen in een goede levensstandaard, iedereen heeft het recht om te leven in vrijheid en veiligheid, iedereen heeft recht op voldoende eten en water, er is een verbod op de inzet van kindsoldaten, niemand mag zomaar worden opgepakt zonder dat de familie weet waar die persoon gebleven is (verbod op verdwijningen), iedereen heeft recht op leven, iedereen heeft het recht op vrije meningsuiting, martelen is verboden, iedereen heeft het recht om te geloven, iedereen heeft het recht om te samenleven met wie hij wil, iedereen heeft gelijke rechten.
2. -
3. Bijvoorbeeld: verbod op slavernij, verbod op de inzet van kindsoldaten.
4. Sommige economische, sociale en culturele rechten zijn minder makkelijk te realiseren, denk maar aan: het recht op arbeid. Elke maatschappij kent echter werkloosheid.

Vrijheid van meningsuiting

In dit onderdeel gaan we dieper in op het mensenrecht 'Vrijheid van meningsuiting', een voorwaarde om je te kunnen verzetten tegen mensenrechtenschendingen (van anderen).

Opdracht

5. Kunstenaar: als je kunst toont die de overheid aan de kaak stelt of belachelijk maakt, loop je de kans te worden opgepakt.
Journalist: hij kan corruptie of misstanden met woorden aan de kaak stellen en dan loop je de kans te worden opgepakt.
Filmmaker: idem als bij journalist, maar niet met woorden maar met beelden.
Een filmmaker kan ook de overheid belachelijk maken.
Vakbondsleider: hij komt op voor de rechten van de arbeiders en gaan in tegen de wensen van werkgevers.
6. Ze komen niet alleen voor hun eigen mening op, maar ook voor de rechten van anderen.
7. Een schrijver, blogger, cartoonist, cabaretier.
8. -

Mensenrechtenverdedigers

We kijken naar een eigen definitie van mensenrechtenverdedigers en hun karaktertrekken.

Opdracht

9. Naar de mening van de leerlingen. Een mensenrechtenverdediger is geen superman, maar wel iemand die voor de rechten van anderen durft op te komen. Daarbij is enige moed wel voor nodig, of in ieder geval iemand die over zijn angst durft heen te stappen.
10. Bijvoorbeeld: Een mensenrechtenverdediger is iemand die opkomt voor de rechten van anderen (in een situatie waarin hij zelf actief is en waar de mensenrechten geschonden worden; iemand van Amnesty die zich inzet voor de mensenrechten in het veilige Nijmegen noemen we géén mensenrechtenverdediger). Daarbij gebruikt de activist géén geweld.

Extra kwetsbaar

Mensenrechtenverdedigers lopen grote risico's, met name de vrouwen. De app van Amnesty kan hen daarbij helpen.

Opdracht

11. Het werk van mensenrechtenverdedigers wordt strafbaar gemaakt om hen zo monddood te maken.
12. Stap 1: Installeer in een rustige situatie de Panic Button-app.
Stap 2: Bedenk wie allemaal geïnformeerd moeten worden als er actie moet worden genomen.
Stap 3: Check dat je mobiel aan staat, voldoende opgeladen is en voldoende krediet heeft (voor een prepay of abonnement).
Stap 4: Druk op de knop van de app als je in een noodsituatie terecht komt.
Stap 5: Je netwerk krijgt een SMS en een verwijzing naar waar je bent te vinden zodat de mensen uit je netwerk je snel kunnen helpen.

Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?

Mensen die opkomen voor de rechten van anderen lopen zelf ook gevaar en hebben zelf ook bescherming nodig.

13. Volgens de verklaring eigenlijk iedereen: individuen, groepen, organisaties en officiële instanties.
14. Beide zijn geen verdragen met rechtskracht, maar verklaringen en niet meer dan plechtige beloften. Als de VN en de EU die bescherming zouden vastleggen in een verdrag, kunnen we de overtreders aanpakken met de wet of het verdrag in handen.
15. Smaad (het opzettelijk aantasten van iemands eer of goede naam) met als doel ervoor te zorgen dat de mensenrechtenverdediger niet geloofd of vertrouwd wordt.
16.
 - 1) fysiek (fysieke intimidatie of directe bedreigingen).
 - 2) online (digitale surveillance en online bedreigingen).
 - 3) familie (fysieke intimidatie of directe bedreigingen van familieleden).
 - 4) mobiel (surveillance van mobiele telefoons en bedreigingen via sms).

Shelter City Nijmegen / De 'Nijmeegse' mensenrechtenverdediger

In dit lesonderdeel gaan we dieper in op het hoe en waarom van het project Shelter City en welke mensenrechtenverdediger naar Nijmegen is gekomen.

17. Dat zou kunnen zijn: de mensenrechtenverdediger wil niet meer teruggaan of de situatie in zijn herkomstland is in die drie maanden zo zeer verslechterd dat hij niet meer terug kan. Het kan uiteraard ook op persoonlijk vlak liggen: bijvoorbeeld die persoon heeft een relatie gekregen met iemand uit de stad waar hij tijdelijk komt te wonen.
18. Je kunt denken aan zaken als: een plek om te wonen, een plek om te werken of cursus te volgen, het gebruik van een computer, telefonie, ov-chipkaart, een budget voor haar kosten, maar ook: mensen om hem heen die hem begeleiden en helpen.

Mensenrechten in Oeganda

Oeganda komt helaas veelal negatief in het nieuws: de mensenrechtensituatie is zorgelijk.

19. In Europa komen de overheden op voor de rechten van mensen en van mensenrechtenverdedigers, terwijl de Oegandese overheid de veroorzaker van tal van mensenrechtenschendingen is. Je krijgt in Oeganda niet alleen te weinig hulp van de overheid, maar opkomen voor mensenrechten kan zelfs gevaarlijk voor je zijn.

De vrijheid van meningsuiting

Officieel heeft Oeganda vrijheid van meningsuiting, maar oh wee als je kritiek hebt op de regering...

20. Naar mening van de leerlingen, Maar volgens de mensenrechten is leeftijdsdiscriminatie verboden.
21. Het parlement ziet hierin een manier om van de onpersoonlijke president af te komen.
22. Naar mening van de leerlingen.

De bescherming van het Zoka Regenwoud

Het Zoka Regenwoud is een uniek bos dat bescherming nodig heeft. Helaas wordt het op allerlei manieren bedreigd.

Opdracht

23. Hout uit het bos halen is gratis en op een andere manier koken kost (veel) geld. Bovendien missen helaas veel dorpingen het besef dat deze manier van koken niet duurzaam is.
24. Het woud is zoals gezegd een uniek bos met een grote variëteit aan planten en dieren. Dat zou heel interessant kunnen zijn voor (eco-)toerisme.

Literatuur

Mensenrechten in Oeganda

- <https://www.amnesty.org/en/countries/africa/uganda/>
- <https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/uganda>

Vrijheid van meningsuiting in Oeganda

Wie in Oeganda sociale media wil gebruiken, moet daarvoor vanaf 1 juli 2018 belasting betalen. In maart kondigde president Museveni de belastingheffing voor gebruikers van platforms zoals WhatsApp, Facebook, Twitter, Skype en Viber al aan. Dit zou nodig zijn om 'geroddel' tegen te gaan. In de praktijk betekent de belasting een schending van het recht op vrijheid van meningsuiting (<https://www.amnesty.nl/actueel/oeganda-belasting-op-socialemedia-gebruik-onderdrukt-de-vrije-meningsuiting>).

Bescherm het Zoka Regenwoud

- <https://friendsofzoka.org/>

Links

- http://www2.nijmegen.nl/mmbase/attachments/1549721/Shelter_City_Nijmegen_Initiatiefvoorstel_februari_2014.pdf
- <http://www.justiceandpeace.nl/mensenrechtenverdedigers-en-veiligheid/shelter-city>
- <http://www.bureauwijland.nl>
- <http://www.amnestynijmegen.nl>

Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?

Een lespakket voor leerlingen van 3 en 4 havo/vwo

Ontwikkeld door Scholengroep Amnesty Nijmegen en Shelter City Nijmegen

